

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

LVI.

Balandis — April 9, 1971

Nr. 27

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VLIKo veikla

VLIKo pirmininkas dr. J. K. Valiūnas š.m. kovo 29 d. buvo sukvietęs lietuvių spaudos atstovus ir painformavo apie VLIKo veiklą bei paskutiniu laiku atliktus darbus ir tolimesnius rūpesčius. Taip pat nušvietė Brazinskų bylos eigą ir atsakė į klausimus.

-- Brazinskų, Simo Kudirkos ir Simokaičių tragiški bandymai prasisveržti iš sovietinės vergijos į laisvę, sujudino laisvojo pasaulio lietuvius. Mūsų spauda ir radijas skelbė apie įvairius spontaniškai sudarytus komitetus. Žodžiu lietuviškų problemų sprendime visuomenė staiga pamatė naujus veidus ir toje veikloje pasigedo veiksmų aktyvaus dalyvavimo. Kaip visa tai suprasti?

-- Visais trim atvejais VLIKui pavyko sužinoti apie tuos įvykius pirmiausiai ir VLIKas tuč tuojau susirio su Lietuvos Atstovybe Washington, ALTA ir painformavo JAV LB bei kitus veiksmus apie įvykius bei pranešė ką VLIKas iš savo pusės darys.

New Yorke tuojau suorganizavo veiklos komitetą ir jį finansavo. VLIKas sveikino lokaliųjų komitetų atsiradimą, nes mes patys neturime fizinių sąlygų kai kuriems veiksmams atlikti ir čia tikrai džiaugiamės visų laisvojo pasaulio lietuvių jautrumu, budrumu ir pasiaukojimu. Kai kam galėjo susidaryti įspūdis, kaip ir Jūsų klausimo formulavime, kad daugiau buvo veikama komitetų. Vlikas tačiau juos rėmė, kvietė jų atstovų pasitarimus kartu su ALTA ir LB-ne dviem atvejais New Yorke ir veikė daugiam tyloje, savęs nereklamuo-damas, nes tam nebuvo ir laiko.

-- Kiek atsimenu, praėjusių metų gale New Yorke įvykusiame veiksmų ir jaunimo organizacijų bei įvairių komitetų suvažiavime Simo Kudirkos gelbėjimui tolimesnei akcijai vesti buvo išrinktas specialus komitetas, sutaręs veikti VLIKo ir ALTos koordinacijos rėmuose. Kaip šis nutarimas praktiškai vykdomas?

-- Jūsų minimas komitetas turi pareigą sutarus su veiksniais atlikti įvairius praktiškus uždavinius. To k-to veikla kiek susilpnėjo Kudirkos bylai pasiekus dabartinę fazę. Tam komitetui teks dar ne mažą padirbėti ir Brazinskų reikalu, mes laukiame iš visų akcijos būrelių stiprios talkos.

-- Paskutiniu metu daug rašoma ir kalbama, kad LB turėtų galimai

PAULIUS AUGIUS

Velykos Lietuvos kaime

SOVIETIJOJE

Brežnevas tvirtai sėdi soste

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

ti, kad niekados po Stalino mirties režimas ne buvo taip panašus į jo kaip dabartinis -- Beržnevo žodis nusveria bet kuriame ginče.

Pagal sovietinę santvarką 244 milijonų piliečių likimą nusprendžia 14 milijonų partijos narių. Partiečius tvarko centro komitetas susidedęs iš 195 narių, tą kontroliuoja prezidentas, kuris vėl kaip Stalino laikais vadinas politbiuras, susidedęs iš 11 narių ir sekretoriatas, kurio priešakyje stovi Brežnevas, kuris kartu yra politbiuro pirmininkas.

Teoriškai vyriausybė neturi nieko bendro su partija, tačiau visi aukštesni vyriausybės postai yra užimti aukštųjų partijos pareigūnų, kas tuo pačiu paverčia tiesiog krašto administra-

Pranešimai iš Maskvoje vykstančio kompartijos kongreso liudija, kad partijos generalinis sekretorius Leonidas Brežnevas tvirtai sėdi Kremliaus soste. Ką tarp kitko paliudijo ir pats kongreso sušaukimo faktas: jei Brežnevas tikėtųsi kokių staigmenų, jis jį būtų vėl nukėlęs vėlesniam laikui! Negalima teigti, kad Sovietiją vėl grįžo Stalino laikai, tačiau iš kitos pusės galima saky-

Vlikas ten dalyvauja ir kas iš lietuvių pusės rodo iniciatyvos?

-- Kadangi tas simpoziumas vyko informacijos klausimais, tai iš Vliko jame dalyvavo Eltos redaktorius. Vlikas pritaria, kad Pabaltijo tautų jungtinis informacijos centras būtų naudingas.

E. Čekienė

ciją partijos tarnaitė. Ministeris pirmininkas Kosyginas ir net prezidentas -- Aukščiausios Tarybos pirmininkas -- Podgornis yra taip pat politbiuro nariai.

Turėdami tokią didelę galią savo rankose, partijos pareigūnai nulemia ir kas bus išrinktas į partijos kongresą ar visuotinę suvažiavimą, į kurią susirenka apie 5 tūkstančius delegatų. Po vieną 2.900 partijos narių. Jie atstovauja 365.000 kompartijos organizacijų įmonėse, kolchozuose, sąjungose ir kariuomenėje. Kadangi jų išrinkimą faktinai nulemia ne pačios organizacijos, bet aukštesni partijos pareigūnai -- visi atstovai yra taip sakant "patikimi", kurie pritarė visoms jiems pasiūlytom rezoliucijom ir išrinkti iš anksto numatyta Centro Komitetą ir politbiurą.

Tai, žinoma, nereiš-

kia, kad visi Brežnevo bendradarbiai yra visai vienos nuomonės. Jie dažnai galvoja skirtingai ir net kompartijoje galima išžiūrėti dvi partijas ar sroves. Viena stovi už pirmenybę sunkiajai pramonei ir karo reikalams, kartu ji ir už didesnę drausmę, nes toji politika reikalauja daugiau pasiaukojimo. Kita partija yra už didesnę eilinio vartotojo reikalavimų patenkinimą ir režimo sušvelninimą. Pirmosios partijos artiksiau politikos šalininkai buriasi apie Brežnevą, antrosios apie ministrų pirmininką Kosyginą. Prie atviro konflikto tarp jų tačiau neprieita nes Brežnevas nėra visai "atžagareivis" o Kosyginas yra gerokai konservatyvus. Be to, Brežnevui vistiek priklauso paskutinis žodis.

Atrodo, kad tokia tvarka paliks ir po šio kongreso, nors gali būti asmeniškų pakeitimų. Iš tų asmeniškų pakeitimų galima būtų išskaityti ir politikos pakeitimus. Perversmas, žinoma, bū

(Nukelta į 2 psl.)

Rungtynės su naciais dėl Lietuvos (2)

SUDAROMA LIETUVOS
VYRIAUSYBĖ

KAZYS ŠKIRPA

Savaime suprantama, aš nesiėmiau jokios iniciatyvos aiškintis vokiečiams dėl A. Smetonos meškos patarnavimo Lietuvos reikalui ir jaučiau laimingas, kad jie manęs neknotė ir nestatė prieš dilemą: arba besąlyginiai atsisriboti nuo A. Smetonos, arba atsisveikinti su LAF planais Lietuvos suverenumui atkurti. Tačiau tatai dar neraiškė, jog A. Smetonos klausimas tuo jau buvo netekęs savo reikšmės. Jis tebuvo laikinai užsimarinaęs, bet iš naujo atsistojo rusų-vokiečių karui baigiant priartėti. Tai įvyko šiuo būdu:

Užs. Rkl. M-jai priėmus mano birželio 19 dienos pagrindinį memorandumą Lietuvos atkūrimo klausimu, buvo galima prileisti, kad gal, nors ir paskutiniu momentu, pavyks kaip nors susitarti su vokiečiais ir dėl naujos Krašto Vyriausybės paskelbimo, kaip buvo LAF-to iš pat pradžios suplanuota. Bet čia pat iškilo klausimas, kas tokią Vyriausybę galėtų sudaryti, tikriau pasakius, iš kur gauti mandatą jai suformuoti ir paskirti, kadangi buvo svarbu tarptautinės teisės požiūriu laikytis legalistinio principo, tai atrodė reikalinga turėti atitinkamą aktą A. Smetonos, kaip tebelaikomo Lietuvos Respublikos Prezidentu, nors ir in exile. Bet jis buvo jau už At-

lanto ir greitai nebepasiekiamas. Iš kitos pusės, atsižvelgiant į jo interview Tysliavai, atrodė rizikinga jo aktu operuoti, jei jis ir būtų buvęs gautas, pavyzdžiui, telegrafiniu pavedimu Galvanauskui ar manpačiam, naujai Lietuvos Vyriausybei sudaryti, kaip kad A. Smetona buvopazadėjęs, kai dar buvo Europoje. Kaip skaitytoji jau žinoma, A. Smetona iš anksto nebuvo to padaręs, o išvykdamas iš Šveicarijos į Ameriką -- paliko naujos Vyriausybės sudarymo pavedimo aktą St. Lozoraičiui, aktą kurį panaudoti Berlyne buvo neįmanoma.

Iš kitos pusės reikėjo būti pasiruošusiems naujos Vyriausybės sudarymą notifikuoti Vok. Užs. Rkl. M-jai jei tik būtų tokį pageidavimą staigiai pareiškusi. Kad nesusidarytų klaidingas išpūdis apie tai, kokių pagrindų ji tapo sudaryta, buvo sugalvotas šitoks metodas: E. Galvanauskas, kaip Lietuvos Tautinio Komiteto pirmininkas, adresavo manse kanti formalų raštą --

Ponui Kaziui Škirpai
Pirmajam Lietuvos
Kariuomenės Kūrėjui -
Savanoriui Berlyne.

Didžiai Gerbiamasis,

Lietuvos Tautinis Komitetas, po to kai Sovietų Sąjunga klastingai sulaužydama visas sutartis su Lietuva, okupavo mūsų kraštą, yra perėmus Lietuvos valstybės reikalų gynimą ir jungęs lietuvių pastangas išlaisvinti mūsų kraštą nuo bolševistinės okupacijos ir atstatyti nepriklausomą valstybę.

Įvertindamas Rytų Europos politinius bei karinius įvykius, gyvybiškai liečiančius Lietuvą, Lietuvos Tautinio Komiteto vardu kreipiuosi į Tamstą kviesdamas šią lemiamą mūsų tautos ir valstybės gyvenimo vailandą paimti sunkią našą ir sudaryti Lietuvos Respublikos Vyriausybę, jai vadovauti bei atstovauti, pasiremiant 1938 metų vasario 12 d. Lietuvos Konstitucija (Vyr. Žinios Nr. 600).

Kadangi Lietuvos Respublikos Prezidentas yra išvykęs į Amerikos Jungtines Valstybes ir dėl karo sudarytų sąlygų greitai su juo susisiekti negalima, tai Lietuvos Vyriausybės paskyrimas pagal Lietuvos Konstituciją yra neįvykdomas dalykas. O tuo tarpu Vyriausybės sudarymas yra gyvybinis ir neatidėliotinas Lietuvos reikalas.

Kviesdamas Tamstą imtis taip didelės atsakomybės dėl mūsų tautos likimo, Lietuvos Tautinis Komitetas yra tvirtai įsitikinęs, kad Tamsta paaukos visą savo jėgą šiam uždaviniui, auksčiau už visą bran-

gindamas Tėvynės laisvę ir gindamas lietuvių tautos teisę.

Lietuvos Tautinis Komitetas linki, kad Tamstai kuogreičiausiai pavyktų atstatyti krašto turėtają santvarką ir sujungti visus lietuvius į brolišką vienybę, varijuojant lietuvių tautą ir valstybę tokiu keliu, kuris užtikrintų visokeriopą Lietuvos gerovės klesėjimą.

Lietuvos Tautinis Komitetas kviečia visus lietuvius padėti Tamstai, vykdamas šiuos didžius uždavinius ir aukoti viską Tėvynės laisvei patikrinti ir lietuvių tautos gerovei sukurti.

Berlynas, 1941 m. birželio 22 d.

(pas) E. Galvanauskas, Lietuvos Tautinio Komiteto Pirmininkas.

Šis raštas negalėjo atstoti konstitucinio pavedimo Vyriausybei sudaryti, bet turėjo politinės reikšmės taprasme, kad formaliai užfiksavo, jog ta Vyriausybė nebūtų buvusi Reicho paskirta, bet pačių lietuvių kūrinys, kad ir be Resp. Prezidento parašo.

Kadangi tuo metu, kaip minėjau, vis dar buvo viliamasi, kad gal pavyks su vokiečiais susitarti, tai buvo dėl visko suprojektuotas, kad ir paskubomis, Vyriausybės narių sąrašas, būtent: Kazys Škirpa -- ministeris pirmininkas ir užs. rkl. ministeris, Ernestas Galvanauskas -- ministro pirmininko pavaduotojas ir finansų ministeris, Rapolas Skipitis -- teisingumo ministeris, Stasys Raštikis -- krašto apsaugos ministeris, Petras Gužas -- vidaus reikalų ministeris, Petras Karvelis -- žemės ūkio ministeris, Antanas Maceina -- švietimo ministeris, Klemas Brunius -- darbo ir socialinės apsaugos ministeris, Vytautas Augustaitis -- susisiekimo ministeris, Albertas Gerutis -- propagandos ministeris, ir Karolis Žalcauskas -- valstybės kontrolierius.

Šis projektuotos Vyriausybės sąstatas nebuvo vokiečiams notifikuotas ir todėl nepaskelbtas nes Vok. Užs. Rkl. M-ja nežinūrino mano visų pasitarimų susitarti, vengė ne tik ir paskutinėmis dienomis prieš rusų-vokiečių karą, bet ir jam birželio 22 d. jau prasidėjus, su manim kalbėtis Lietuvos Vyriausybės paskelbimo klausimu. Iš to skaitytoji bus aišku, kas kaltas už tai, kad susitarimas neįvyko.

Vengimas iš vokiečių pusės susitarti dar labiau paryškėjo iš to fakto, jog, rusų-vokiečių karui birželio 22 d. jau prašidėjus, buvo tą pačią dieną įsakyta kai kuriems žymesniems LAF veikėjams ir man pačiam kasdien pasirodyti artimiausiose vokiečių policijos nuovadose,

lyg būtume kuo nusikaltę. Šio policinio potvarkio aš pasijutau užgautas. Todėl pasinaudojau vieno savo atsiklankymo proga vok. karo vadovybėje, kad paskutinį kartą išpėčiau vokiečius, jog Lietuvoje gali įvykti tautos sukilimas ir Lietuvos suverenumas bus atkurtas revoliuciniu keliu, jei dėl to iš vokiečių pusės bus vengiama susitarti iš anksto, kaip buvau siūlęs Vok. Užs. Rkl. M-jai. Dr. Pactzold, su kuriuo kalbėjausi, buvo apie tai padaręs ir per teikęs tai ministerijai sekantį pranešimą: (M.c. T120/261/193387-8, pagal U.S. National Archives indeksus)

AKTŲ UŽRAŠAS

apie pasikalbėjimą su buv. Lietuvos Pasiuntiniu Berlyne Ministeriu Škirpa

NR. 779-6.41 Abw. II/A Verw. 1941 m. birželio 22 d.

Liečia: Buvusį Lietuvos Ministerį Škirpą.

Saugumo Skyriaus (Abw. II) bendradarbiavimo su buv. Lietuvos Ministeriu Škirpa rėmuose, šis pastarasis birželio 22 d. apie 16 val. 30 min. asmeniškai įteikė sąrašą lietuvių kalbos vertėjų, kuriuos parūpino Karaliaučiaus karo apygardos viršininko pavaduotojo dispozicijai.

Šia proga ministeris Škirpa reikė susirūpinimą tuo, kad šiandien apie 13 val. jam buvoper vieną policijos pareigūną pranešta, jog nuo šiandien privalo registruotis kasdien policijos nuovadoje ir iš Berlyno neišvykti.

Ministeris Škirpą ižiūrėjo šios priemonės pavartojime vokiečių valdžios įstaigų tikslą laikyti jį nuošaliai nuo dabartinių įvykių. Jis prisibijo ar tai nereiškia norą izoliuoti jį nuo jo suorganizuoto sukilimo savo gimtajame krašte. Ministeris Škirpa dargi davė suprasti, jog jo nuomone, vokiečių įstaigos tuo tarsi pažeidžiančios savitarpį pasitikėjimą. Jis sakė, jog lojaliausiu būdu parengęs lietuvių jėgą veiksmui taip, kad sukilimas nebėgal būtų sulauktytas ir įvyks. Jis pasigendęs, pirma, arba atitinkamo Reicho Vyriausybės pareiškimo apie Lietuvos, kaip savarankiškos valstybės, atkūrimą, arba, antra -- galimumo -- kaip jis išsireiškė -- kovoti už garbę savo Tėvynės priešakyje savo kovos draugų.

Ministeris Škirpa šiandien tris kartus Užs. Rkl. M-je prašėsi primamas Valstybės Sekretoriaus von Weizsaeckerio arba Valstybės Pasekretoriaus Woermano, tačiau nesekmingai. Jis apgailestavo, kad kaip lietuvių sukilimo organizacijos galva, yra kliudomas gauti bent kokius pranešimus apie padėtį arba šiaip žinių apie kovos eigą.

Jis pareiškė stipriai pabrėždamas, jog -- jei pažadas apie lietuvių savarankiškos valstybės atkūrimą, duotas iš vokiečių pusės per pasitarimus Karaliaučiuje, ne būtų Vokietijos Vyriausybės vykdomas -- jo

■ Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

VLB TARYBA BUS RENKAMA
KORESPONDENCINIU BŪDU

Vienas iš svarbiausių demokratinių rinkimų požymių yra slaptumas. Tai pabrėžia ir VLB statuto 31 paragrafas, kuriam e nusakoma, kad Tarybos 15 narių yra renkami 3 metams tiesioginiu ir slaptu balsavimu. Iki šiol Vokietijos lietuvių bendruomenės tarybos rinkimai šio paragrafo dvasioje ir buvo pravedami, nors 1968 m. tarybos rinkimuose buvo tam tikrų prasilenkimų ir netikslumų, dėl kurių kilio nemaža ginčų ir buvo iškelta byla Garbės teisme, kuris nesugebėjo tinkamai pateisinti 5 apylinkių prasilenkimus su rinkimų nuostatais. Tai buvo korespondenciniu būdu balsavimo bloga praktika. Bet ji patiko frontininkų daugumai, kuri rinkimus laimėjo. Jei tokia rinkiminė sistema pasirodė daugumai naudinga, tai ji apsisprendė visus Tarybos rinkimus pravedti korespondenciniu būdu. Šiomet Tarybos sesijoje, įvykusioje vasario 26-28 dd., rinkimų nuostatai ir buvo pakeisti šia prasme. Nors opozicinė grupė, kuri nėra gausi šioje taryboje, dėlto protestavo ir prieš balsavimą, tačiau užsispyrusi dauguma šį pakeitimą įvykdė.

Kodėl korespondencinis balsavimo būdas nepriimtinas bendruomenės rinkimuose? Jei rinkikas balsuoja apylinkėje, įmesdamas savo balsą į urną, tai jis yra tikras, kad jo balsą kartu išims mažiausiai trys rinkimų komisijos nariai. Rinkikas yragarantuotas, kad jo balsas nebus suklustotas, o bus kelių žmonių kontroliuojamas ir sąžiningai į rinkimų davinius įrašomas. Tuo tarpu, jei rinkikas yra priverstas savo balsą atiduoti paštu, tai jis nėra tikras, kad jo balsas bus paimtas kelių žmonių, kad jis pateks į rinkimų komisiją toks, koks jis rinkio buvo pasiūstas. Tuo būdu rinkikas suabejos, ar jam iš viso verta tokiuose rinkimuose dalyvauti.

Korespondencinių rinkimų šalininkai šaukia, kad reikalingas pasitikėjimas žmonėmis. Taip, pasitikėjimas yra reikalingas, bet nevisuomet jis yra galimas. Kodėl, pvz., praeitų tarybos rinkimų komisija buvo tik iš vieno frontininkų numatytų asmenų išrinkta? Nė vieno kitos grupės nario į rinkimų komisiją neįsileido. Panašiai buvo frontininkų planuota ir šį kartą padaryti, nes buvo iš anksto atsivežta bent iš dviejų vietovių krūvos savų žmonių sutikimai būti renkamais į rinkimų komisiją. Niekas nepainformavo opozicinės grupės, kokioje vietovėje bus rinkimų komisijos būstinė, iš kur turipasiruošti kandidatus opozicija. Todėl atsitiktinai patekęs vienas opozicinis narys į rinkimų komisiją atsiskė, ir tuo būdu vėl visą rinkimų komisiją sudarys vieno plauko žmonės. Ar tai galės balseuotojai pasitikėti? Jei norima didesnio pasitikėjimo, tai reikia skaitytis ne tik su savo žmonėmis, bet su visais bendruomenės nariais.

Korespondencinis balsavimo būdas gali tik padidinti nepasitikėjimą ir atstumti tuos rinkikus, kurie iki šiol dar apylinkėse atiduodavo savo balsus. Argi neprotingais nuostatais Vokietijos bendruomenę taip ir numarinsime?

- Lietuvos Diplomatinijos šefo ministerio St. Lozoraičio pranešimu, Vatikanas yra padaręs atitinkamus žygius, kad Vytautui Simokaičiui būtų pakeista mirties bausmė.
- Rytų Europos egzily -- 14 tautų -- organizacijos pobūvyje be kitų dalyvavo ir Lietuvos diplomatinis atstovas Londone V. Balickas.
- DBLS metinis suvažiavimas įvyks Londone balandžio 24-25 d.
- Vasario 16 d. proga Londone dail. G. Johnston suruošė gausią savo darbų parodą, kur ne tik savieji, bet ir svetimačiai galėjo pasigėrėti dailės kūrniais.
- Pastorius A. Franzkeit, gyv. Vokietijoje, išvertė į vokiečių kalbą Šatrijos Ragano "Irkos tragediją", kurią išspausdino Lietuvos vokiečių organizacijos metraštis "Heimatgruss".
- Šveicarijos radijas pareiškė padėką lietuvių Onai Linderienei, gim. Mintautiškaitėi, už kaimynų ligonių slaugymą, pabrėždamas, kad ši kilnų darbą atlieka lietuvių.
- Kęstutis Straukas, gyv. JAV, Floridoje, su šeima lankosi Europoje ir Azijoje. Jis aplankė ir Memmingeną, kur jis gyveno DP laikais. Jis čia viešėjo Vyntų šeimoje. Iš Memmingeno Straukų šeima išvyko į Londoną. Jo tėvelis, 87 m. gyv. Chicagoje, yra uolus lietuviškos spaudos rėmėjas.
- Dr. P. Reklaitis kurį laiką dirbęs Berlyne vėl grįžo į Marburgą, čia jis dirba universiteto bibliotekoje ir veda lietuvių spaudos archyvą.

šalininkai galėtų nuo savęs deklaruoti Lietuvos valstybinį savarankiškuumą sukilimo eigoje ir apsaukti jį valstybės vadovu. Ministeris Škirpa pasakė, jog jis norėjęs tą įsakmiai pažymėti, kad Reicho Vyriausybės nesijustų eventualiai pastatyta prieš įvykusį faktą. Tai būtų po to ne bepakeičiama, arba jei būtų nuslopinta -- nueitų į istoriją kaip didžiausias neteisingumas.

Nors ir nežinant, koks išsivystymas bus visų pakraščio valstybių klausimu yra rezervuotas, buvo Ministeriui

Škirpai atsakyta, jog kompetetingos vokiečių įstaigos, matyti, nori jį turėti savo dispozicijoje Berlyne, pvz., kad galėtų kiekvieno momentu jį kontaktuoti. Pagaliau vargu ar būtų tikslinga tikėtis kokio pagrindinio iš Reicho Vyriausybės pusės pareiškimo jam rūpėjusiuoju klausimu, nepraejus dar nei 24 valandoms nuo įvykių pradžios, arba siekti jo asmens panaudojimo sukilimo rėmuose.

(pas.) Dr. Pactzold

(Bus daugiau)

DIRVATHE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASAŲNT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

PRISIKĖLUSIOJO DVASIA GYVENANT

Dr. Tomas Žiūraitis, O.P.

Jau nuo seniausių istorinių laikų žinoma, kad teisingos, teisėtos ir tuo pačiu nekaltos kovos didvyriai prasingiausiai gali aukotis ir mirti, kad kiti jų pavyzdžių atgimtų, tartum prisikeltų ir pagaliau vis didingiau gyventų.

Mitologinė graikų Ifigenija, Mikėnų karaliaus ir vyriausio graikų vado Agamemnono dukterė, pasiaukojusi, kad jo laivynas išvengtų deivės Artemidės keršto ir pagaliau išplauktų iš Aulidės uosto į Troją... Sprendžiant iš vėlesnių padavimų, pasakiškas Atėnų karalius Kodras, kuriam Delfų orakulas pranešęs, kad atėniečiai tik tada nugalėsia doriečius (paskutinąją atžalą iš graikų kilęs kilčių), jeigu tas Atėnų karalius būsiąs priešų nužudytas. Persirėngęs paprasčiausiu kaimiečiu, karalius Kodras nuėjęs į priešų stovyklą, išprovokavęs ten aštirus ginčus ir buvęs priešų nužudytas. Doriečiai turėję pasitraukti iš Graikijos, kur jie buvo įsibrovę... Romėnų karžygiškas jaunuolis Markus Kurcijus, kuriam orakulas pareiškęs, kad romėnų forumas atsivėrusi žemės bedugnė tik tada užsidarysianti, jei būsianti paaukota didžiausia Romos gėrybė. Karžygio jaunuoliškų supratimu toji didžiausia gėrybė -- tai jo šarvai ir didvyriški žygiai. Jis su visais savo šarvais bei žirgu ir puolęs į tą prarają, kuri bemač matant užsidariusi ir jos nelemties Roma išvengusi... O mūsų didingos istorijos Danutė Ona Kęstutaitė savo divyriškumu išgelbėjusi Vytautą Didįjį ir Lietuvą, žinoma nuo Baltųjų iki Juodųjų jūrų.

Tai keletas pavyzdžių, savo ruožtu liudijančių, kaip didvyriai aukojasi ir miršta, kad kiti vis didingiau gyventų. Aišku, ir tokie didvyriai yra žmonės. Ir jie gali suklupti, o gal ir dažnai suklupdavo po savo ir kitų jiems uždėta kryžiaus našta. Juo labiau, kad ir Dievas, tapęs žmogumi, ne vieną kartą "suklupo", t.y. parpuolė po visos žmonijos kryžiaus našta kelyje į Golgotą. O Jis buvo kur kas daugiau, negu bet koks, kad ir pats didžiausias didvyris. Tai Jėzus Kristus: Dievas ir Žmogus, pasaulio Išganytojas. Tačiau Kristus,

kaip žmogus, parpuolęs po kryžiumi ir ant kryžiaus mirė tarp dviejų galvažudžių, nes tokios Kristaus mirties reikalo to laiko žydų, o ne romėnų papročiai bei įstatymai! Trečią dieną Jis prisikėlė iš numirusių, kadangi yra Dievas. Dievybė žmogui yra palaiminto ir amžino nemarumo priežastis; žmogiškumas -- suklupimo ir laikinumo priežastis. Juo giliau žmogaus asmenybėje dievybės "šaknys", juo labiau jis nemarus, savas Dievui ir artimui; panašiai, kaip upės skaidrumas ir savumas tiek pasireiškia, kiek ji savo šaltinio gelmėmis reiškiasi...

Prisikėlusiojo Dvasia gyventi -- tai savomis jėgomis, Dievo pagalbos prisiėmimu, niekad neužmirštant ir mūsų didvyrių pavyzdžių, nuolat veržtis į mūsų religinės ir tautinės laisvės pilnatvę, bet nelaukti, kad kas nors mus imtų ir prikeltų. Niekas mūsų nei religiskai, nei tautiskai jokia būdu neprikels, jei mes patys bent kiek suabejosime, nešdami savo kryžių, kovodami dėl savo laisvės ir jos pilnatvės idealo, kiek tai mums įmanoma. Šia prasme tik mes patys privalome keltis ir prisikelti, t.y. vis ryžtingiau ir vieningiau paklusti Dievo, mūsų tautos ir savo sąžinės balsui. Prisikėlusiojo Dvasia gyvendami, vis labiau įvertinsime ir šių

Apie Rusijos komunistų partijos bosus juokaujama, kad Leninas buvo marksistas, Stalinas -- sadistas, o Chruščiovas -- turistas. O kas gi yra Leonidas Brežnevas? Iš jo biografijos žinome, kad jis yra ukrainietis, gim. 1906 m. gruodžio 19 d., metalurgijos inžinierius, nuo 1931 m. komunistų partijoje narys, kartais vis kopęs partinėje karjeroje aukštyn ir 1964 m. pasiekęs aukščiausią partijos postą -- generalinio sekretoriaus vietą, kitaip tariant Stalino titulą. Taigi, jis yra komunistinės teorijos ir praktikos sintetikas. Jis paveldėjo iš Lenino mokslą, iš Stalino valdymo praktiką ir iš Chruščiovo -- valdžią. Jis pasisavino iš jų kas jam naudinga. Jis siekia įsistiprinti Kremliuje kaip Stalinas ir tęsti Stalino politiką.

XXIV komunistų partijos kongresui Kremliuje buvo ruošiasi ilgai. Šis kongresas turėjo būti pasaulio komunistų partijų vienybės demonstracija. Deja, ši demonstracija Brežnevui nepasisekė. Kinijos ir Albanijos komunistų partijos visiškai kongrese nedalyvavo. Tito atsiuntė tik savo stebėtojus, o pats išvažiavo į Romą ir gavo Popiežiaus audienciją. Italijos KP bosas Longo neatvyko, o atsiuntė savo įgaliotinį Berlinguer, kuris kongrese pareiškė, kad Italijos komunistų partija laikysis ir toliau savarankiškai. Tik Čekoslovakijos bosas Husakas nusilenkė Maskvai ir elgetiskai dėkojo Brežnevui už jo militarine jėga išodinimą į Pragos sostą.

Brežnevas skaitė 6 valandų atskaitomą pranešimą. Šiame pranešime jis ilgiausiai kalbėjo apie užsienio politiką. Savo kalboje jis norėjo pasirodyti didžiausiu pacifis-

dienų savųjų balsą iš karpų milžinų:

Plauks iš rūko kryžiai tėviškės
eglynuos,
Rasoje paskendę mėlyni šilai...
Bus sunkutikėti, Lietuva tėvyne,
Kad iš kraujo jūros
Tu gyvent kilai!

BALYS AUGINAS

PRISIKĖLIMAS

PABUDUS pėmpė laukuose sukliko Nauja, saulėta, šventiška gaida: -- Velykos -- velykos -- velykos -- Ir pakartoja klyksmą miškas. Ir aidai Laukuos, miškuos ir soduos susilieja, Ir jau velykinę giesmę elę vėjas Po šilą - gimdantį žibuokles -- išnešioja --

Netrukus miestuos varpas uždainuoja Žaliu, lyg samanų aksom as, metalu: -- Aleliuja, aleliuja -- aleliu -- Frakuoti zuikiai su vežėčiomis dauboje Margučių krovinius ridena takeliu -- Ir juokiasi užkimę žvirbliai ant vielų, Ir lankoj kelia saulėn galvas gėlės plikos, Kartodamos gandas su klykiančia žole: -- Velykos čia -- velykos čia -- velykos --

Akimirkai vargus ir rūpesčius palikęs, Žmogus sustoja po varpų srove žydėt gėlę -- Jis nori būti kaip balandis per Velykas, Ir ne žmogus, o žydinti žmogaus vėlė! ---

Brežnevas tęsia Stalino politiką

STEPAS VYKINTAS

tu. Jis pasiūlė atominių, biologinių ir cheminių ginklų nevartojimą, NATO ir Varšuvos paktų panaikinimą, kariuomenės Europoje sumažinimą, Indokininijos ir Artimųjų Rytų karo židinių užgesinimą. Tačiau tai tėra tik politiniai Brežnevo manevrai. Jo tikroji ir slaptoji taktika yra ši: "Jūs nusiginkluokite, o mes apsiginkluosime..." Juk negalima panaikinti Vietnamo karo židinio, kada Brežnevas remia Šiaurės Vietnamą ir kursto jį prieš Ameriką. Taip pat sunku pasiekti taikos Artimuose Rytuose, kada Brežnevo kariniai patarejai sėdi Egipte ir kurs to arabus prieš Izraelį. Be abejo, Brežnevui labiausiai rūpi užsitikrinti Stalino laimėjimus Rytų Europoje. Todėl jis nori išgauti sienų pripažinimą iš V. Vokietijos ir iš visų vakariečių. Su prantama, kad jis neruojuosi dėl V. Vokietijos dėsimo ratifikuoti Maskvos ir Varšuvos sutartis. Dėl to jis grąšina Vokietijai ir Vakarams įtampos pavojumi.

Pikčiausiai Brežnevas kalbėjo prieš JAV. Jis pavadino Ameriką pagrindiniu imperialistinių jėgų centru. Ją apkaltino dėl agresinio karo Indokinijoje. Kalbėdamas apie Song My žudynes, jis sušuko "Gėda amerikiečiams". Tačiau šioje vietoje norime priminti Brežnevui, kad komunistinė Rusija nuo 1917 m. iki 1971 m. įvykdė tūkstanteriopai daugiau žudynių Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje, Ukrainoje, Kaukaze -- visuose komunistų valdomuose kraštuose. Tai reikia būti didžiausiu begėdžiu ir politiniu ciniku, kad drįstum kaltinti kitus tuo, kuo pats kasdien nusikalsti. Milijonai Stalino išžudytų nekaltų aukų šaukiasi keršo. Brežnevas kitais būdais Stalino sadizmą toliau vykdo. Koncentracijos stovyklos ir bėpročių namai yra sausakimšai Brežnevo prigrūsti nekaltų, politiškai kitaip galvojančių žmonių, kurių fizinė gyvybė yra mažai naikinama. Tai tarptautinio masto Maskvos nusikaltimas, kuris laukia naujo Nuernbergo, skirto Kremliaus nusikaltėliams.

Brežnevo užsienio politikos siekimai yra aiškūs: užliūliuoti pacifizmu Vakarų, juos militariskai susilpninti ir suksaldyti, sustiprinti komunistų partijas laisvajame pasaulyje ir siekti visų šalių proletariato diktatūros įgyvendinimo. Dėl to vokiečių žurnalistas Botho Kirsch visai teisingai pastebėjo, kad Brežnevas yra pavojingęs už Staliną. Japonistinė prigimtis ir komunistinės ekspansijos nesuvaldomumas gresia laisvajam pasauliui didžiausiu pavojumi. Tačiau didžiausia Brežnevo silnybė yra komunistinės Rusijos daus politika. Čia jis pats neturi kuo pasigirti. Kinijos komunistai

yra teisingi, kada jie skelbia, kad Maskvos komunizmas yra degėnėravęs. Vietoje komunizmo yra išgalėjęs biurokratizmas, komunistinių klikų savanaudiškumas. Susidarė privileijuotas komunistų sluoksni, kuris išnaudoja kolchozininkus ir darbininkus. Niekur taip nėra nusikriausti ūkininkai darbininkai, kaip komunistinėje Rusijoje. Todėl la bai sunku Kremlui įtikinti ūkininkus ir darbininkus, kad jie keltų krašto produkciją. Brežnevas pats prisipažino, kad buvo neįspildyti planai chemijos, mašinų gamy

bos ir lengvosios pramonės srityse. Gyventojų aprūpinimas mėsą yra nepakankamas. Prekyba kaip reikiant nefunkcionuoja. Iš to plaukė Brežnevo moralas, kad reikia disciplinuoti darbininkus ir pakelti darbingumą. Bet kaip darbingumą pakelsi, jei darbininkas neturi intereso. Teliaka tik priemonė -- NKVD. Tai vėl grįžimas į Stalino laikotarpį. Ar ilgai dar Rusija ir jos pavergtos tautos kentės Brežnevo vergiją, priklausys nuo gyventojų daugumos kantybės, susipratimo ir sugebėjimo pasipriešinti diktatūriniam režimui.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Šis bei tas

• Dabartiniam miestieškos skubos gyvenime žmogus atpranta pats giliau galvoti: nėra laiko! Kaip pramonė pateikia visai paruoštus valgius (bulvės nusuktos, išvirtos, sutrintos į košę ir net jau lėkšten įpakutos -- nereikia nė kramtyti, tik nuryti!), taip ir "modernus protas" mielai naudoja "gatavom mintim", kieno nors paruoštais posakiais.

Mes greitai pamėgstame plakatinių žodžių standartus, nes jais naudodamies galime išvengti nuosavo galvojimo. Galbūt, tai daroma ne dėl protinio rambumo, bet -- kad esame baisiai apgožti kasdienės buities įvairių smulkmenų gausa. Ir protui įpratus priimti daug ką "gatavai paruošta", jau nė nepastebime, kad tie platininiai žodžiai ar jų samplaikos -- netikslūs, neaiškūs, įkyriai nudėvėti arba net apgaulingi. Bet mums vis tiek jie patinka, nes -- mūsų protą pavaduoja. Tik išstark tokį standartą -- jau tartum pasakytą puikl mintis! O jei pats galvosi, atrodo, nė namokėsi taip puikiai išsireikšti. Mat, naujaip, savotiškiau išreikšta mintis nėra taip "visiems įprasta bei priimtina", ji ir kitus paakstina daugiau galvoti, net kritikuoti. O daug saugiau verstis jau daug kartų išmėgintais žodžių posakiais: visiems jie lengvai suprantami, jokių ginčų nekelia, nes jau nė proto neakstina.

• Gal būtų, dėl šios priežasties mūsų spauda kartais darosi nuobodi, neturininga. Kai kas perskaitęs laikraštį numeta šalin tardamas: nieko naujo, tas pat ir tas pat. O tai yra dėl to, kad mes ištikrųjų permenkai ugdome nuosavo proto žvalumą ir -- perdažnai kartojame daug daug kartų nuvartotus posakius. Kai kurie mūsų žurnalistai tiesiog stebuklingai kone kasdien parašo ilgiausius straipsnius. Nevienam tai kelia nuostabą, net susižavėjimą: bent gabus žmogus! O tas gabusis nieko kita nedaro, kaip tik savo atmintim naudodamasis -- vis tartum naujai surikiuoją jau gatavus standartinius sakinius ir tuo būdu pateikia naują straipsnį. Panašiu būdu paruošiamos ir tos ilgosios, gražiosios (nes dailiai žodingos!), klausytojus varginančios prkalbos, kurių niekaip nepajėgiame iš savo parengimų bei svarbių minėjimų išgyvendinti.

• Štai keletas tokių auksaburniškų prakalbinų pavyzdžių, kurie aiškiai rodo mūsų tingėjimą savarankiškai galvoti, kiekvieną temą vis naujaip išsakyti: "Jis puikiai atliko savo uždavinį... dėjo didelės pastangas ... darbavosi ir aukojosi tėvynės labui... tik nepaprastai didelėm pastangom atsiekė tikslą... pašventė nemaža laiko ir energijos... turėjo didelės reikšmės... vien tik istorija įvertins tuos darbus... viskas praėjo geroje nuotaikoje ... mūsų dabartinė pareiga -- rūpintis jaunimu ... to išdavojo kilo įvairios problemos... dėtos pastangos nedavė teigiamų rezultatų..." Pastebėkime, kad tų standartinių posakių pagrindinė žymė -- abstraktus tuštumas, miglotumas, blankus turinys. Tos "auksinės frazės" bemaž nieko apčiuopiamai nepasako. Bet todėl jos taip patogios ir naudingos: tinka bet kokioms progom! Tik trauk iš kišenės ir kartok, nors šimtus kartų savo prakalbese bei straipsniuose!

• Pavyzdžiui, tas pertemptai pas mus kišamas -- "tragiškai žuvo"... Ką jis pasako? Niekio aiškaus, tik -- kažkas blogai. Bet čia gali būti 100 spėlojimų. Būtent: nuskendo, gaisre sudegė, narkotikais apsinuodijo, buvo kieno užmuštas, pasikorė... Tad ar pritin kama dėl visai doro žmogaus mirties skaitytojui pateikti tiek įvairiausių, net labai negerų spėlojimų? Juk galima dviem trim žodžiais išstati aišką tiesą. Kam sujaukti tikrą žinią ir -- nesmagiai užtemdinti velionio asmenį? Bet mums patinka tuščias svetimžodis -- mes jo laikomės įsikandę.

• Ar ne panašiai sustingome su "lietuviškos išlaikymu"? Jau tariami šie žodžiai be galvojimo. Suaugusiųjų mąstymui ta abstrakti samplaika gali dar šiaip atp tikti kartais (tik ne nuolatos, lyg gatavas plaktas). Bet itin nekaip nuskamba kokio pradinio moksleivio lūpose ar rašinėlyje: mums reikia būtinai išlaikyti lietuviybę... Pajunti, kad tai ne jo paties mintis, o kieno iš šalies įtaigotas posakis, kartojamas kaip koks kirie eleison. Antra, ši žodžių samplaika mokinių nuteikia net klaidinga linkme, tarsi lietuviybė tai kažkoks šalia esantis objektas, kurį vaikas įpareigojamas gerbti, saugoti, t.y. "laikyti". Tokia pareiga mokslieviukui bemaž neįdomi, sunki -- vien valingas pasiryžimas verčia to dalyko neatmesti ir heoriškai aukotis. Išeina panašiai lyg tos evangelinės dorybės: pasninkas, skaistybė, neturtas -- tave varžo, beveik nemalonus, bet jų laikymasis teikia nuopelną.

Iš tikrųjų lietuviybė vaikui turi būti ne abstraktinis plaktas ar kažkoks savęs aukojimas, bet tai -- aš pats, mes visi, mūsų visa kasdienė buitis, žodžiai, darbai, norai, džiaugsmas, siekimas, ateities svajojimai... Lietuviybė tai -- mano prigimtis ir visa, kas yra manyje, kuo aš dvasiškai augu ir brėstu, koku būdu reiškiaus. Išvaizda, kalba, gbumai, Tėvai, broliai, giminės, draugai. Visa tai yra savos tautos dovanos. Ir jei aš to nevertinčiau ar išsižadėčiau, niekinčiau -- tai tik patį save sujaukčiau ir nusiskriausčiau. Arsisakęs lietuviybės aš virstčiau nei žiu nei tuo -- sumenkėliu, paklydėliu. Kaip tam priežodys: nei kipšas, nei gegutė...

Taigi, lietuviybė reikia ne laikyti" nusistvėrus už kokios rankenos (vaikams viskas eina konkrečią vaizdą), bet -- ja pačiam gyventi ir džiaugtis, savą gyvenimą bei dvasinį augimą grįsti.

Sovietų špionažas (5)

'RAUDONASIS ORKESTRAS'

Prie Baltijos jūros, Vokietijoje, radijo sekimo centre 1941 m. birželio iš 25 į 26 naktį radiistas Walter Schmidt, kuriam buvo pavesta sekti norvegų rezistentų radijo siųstuvų pranešimus, įprasta valandą įsijungė nustatyta banga, bet vietoj norvegų išgirdo telegrafuojant nepažįstamą indikatyvą: KLK iš PTX -- KLK iš PTX -- KLK iš PTX. Toliau sekė šifruotos telegramos turinys.

Radiistas surašė raportą apie naujo siųstuvo atidengimą ir pasiuntė savo viršininkui.

Taip prasidėjo istorija, kuri pasidarė tik ru košmaru Himmeleriui ir visai vokiečių kontražvalgybai, jog net Hitleris 1942 m. gegužės 17 d. turėjo prisipažinti "Bolševikai už mus stipresni tik vienojo srityje -- špionaže". Bet tada jis dar nežinojo visko apie tą pagarsėjusią sovietų šnipų tinklą, kuriam vokiečių kontražvalgyba davė vardą "Raudonasis orkestras"

Šio tinklo galva, arba kaip špionažo žargonu priimta vadinti "Didysis šefas" buvo tūlas Lenkijos žydas Leopoldas Trepper. Baigęs studijas Limberge, jis studijavo Krokuvos universitete, gaudamas iš valdžios kuklią stipendiją. Bet užgriuvusi Lenkijoje ekonominė krizė priverė mesti studijas ir užsidirbti duoną paprastu darbu anglų kasyklose. Vėliau jis perėjo dirbti į Dombrava liejyklą, kur pagarsėjo kaip darbininkų riausių organizatoriaus ir praleido 8 mėnesius kalėjime. Po to jo pėdsakai mėtomi. Yra žinoma tik tiek, kad jis emigravo į Prancūziją, o iš ten nuvyko į Palestiną ir dirbo viename kibbutze. Atrodė, kad jis visą amžių pasiliks paprastu darbininku ir niekad neiškils į viršūnę.

"Raudonojo orkestro" galva Trepper, kuris, sakoma, studijavo Kauno universitete...

Tačiau po kelių metų Trepper vėl pasirodė Prancūzijoje ir čia jis pradėjo praktikuoti špionažą. Bet ir čia jį lydėjo laimė, kai prancūzų kontrašpionazui pradėjus krašte valymą nuo komunistų agentų, Trepper su kitais vadais prasmuko pro policijos rankas ir apleido Prancūziją. Atvykęs į Berlyną, Trepper tuoj prisistatė į sovietų ambasadą kuri jį nusiuntė į Maskvą. Ir aštuoneriems metams pralindamas po išstojimo iš Krokuvos universiteto, Trepper iš naujo grįžo į mokyklą... raudonosios armijos akademiją, kur gen. Orlovas dėstė špionazą. Sakoma, kad 1932 ir 1943 metais Trepper, prieš grįždamas į Prancūziją, studijavo Kauno universitete ir buvo ga-

vęs lietuvišką pasą Majerio vardu.

Kai 1939 metais Trepperiui Belgijoje buvopavesta organizuoti šnipų tinklą, kitas sovietų šnipas Sorge, jau veikė Japonijoje, bet Trepper greit jį "pasivijo" ir, špionažo specialistų nuomone, toli jį pralenkė techniškame šnipų tinklo organizavime.

1937 m. į tarptautinę brigadą įstojo tūlas kanadietis Michael Dzuma. Bet vos tik jis įkėlė koją Ispanijon, jo kanadiškas pasas buvo konfiskuotas ir toliau nieko nežinoma apie Dzumaga ar jis gyvas ar miręs, bet su jo pasu, perdirbtu į Adam Mikler pavardę, naudojosi Trepper.

1938 m. rudenį, Trepper numetęs lietuvišką pasą, apsigyveno Belgijoje. Čia jis užmezgė ryšį su kitu žydu Leon Grossvogeliu, kurį pažinojo dar Palestinoje. Grossvogelis nors buvo turtuolių sūnus, iš romantizmo trumpam buvo nuvykęs į Palestiną, bet greit grįžo prie biznio Belgijoje, kur jis vadovavo firmai "Au Roi du Caoutchouc", pardavdamas idealistas komunistas, jis iš karto pritarė Trepperio projektui. Tas turėjo atsivežęs iš Maskvos 10,000 dolerių ir nutarė atidaryti eksporto bendrovę, kuri tarnautų špionazui priedanga. Tokiu būdu

Vokiečių radijo sekimo stoty prie Baltijos jūros...

atsirado nauja firma "The Foreign Excellent Trench-Coat", prekiaujanti irgi lietuviškais. Jos direktoriumi pasamdė belgą, didelį vyno mėgėją Jules Jaspas. Tai buvo gudriai padaryta, nes Jaspas buvo belgų aristokratijos palikuonis. Jo brolis yra buvęs Belgijos vyriausybės pirmininku ir Briuselyje viena gatvė pavadinta jo vardu. Pats Jules Jaspas ilgą laiką buvo Belgijos konsulu Indokinijoje ir Skandinavijoje. Kitaip sakant, tokį asmenį pastačius firmos priesaky, negalėjo kilti jokio įtarimo. Aišku, Jules Jaspas nieko nežinojo kas slepiasi už tų lietuvių. 1939 metai buvo skirti tinklui įrengti, o kai kilo II Pasaulinis karas, Trepper jau buvo pajėgus vykdyti Maskvos įsakymus.

Per visą tą laiką Trepper mezgė savo tinklą, steigdamas lietuvių firmas agentūras didžiuose uostuose, iš kurių plauk-

davo laivai į Angliją. Jis turėjo pasodinęs savo agentus Stockholme, Oslo, Copenhagoje, Hamburge ir kitur. Ypač Jules Jaspas seniai ryšiai labai palengvino veikti Skandinavijoje. Vokietija buvo paliekama neužimta teritorija, nes visas dėmesys buvo atkreiptas prieš Angliją.

Bet kai 1940 m. gegužės 10 d. vokiečiai puolė vakarus ir Prancūziją tapo jauniems vokie-

čių kareiviams pasiūlyto lauko, kai Molotovas sveikino Hitlerį su laimėjimais vakaruose, Trepper savo iniciatyva pakeitė baterijų ugnį 180 laipsnių kampą. Jo špionažo "patrankos" dabar tapo nukreiptos ne prieš Angliją, bet Vokietiją.

(Bus daugiau)

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

— SAVE AT —

Mutual Federal Savings and Loan

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

INSURED

65th ANNIVERSARY

new

6% ON SAVINGS CERTIFICATES OF \$10,000. OR MORE. 2 YEAR MATURITY PER ANNUM

5% REGULAR PASSBOOK ACCOUNT PER ANNUM

Paid and Compounded Quarterly

NOW INSURED TO \$20,000.

VYTAUTAS ALANTAS

GAISRAS GIRIOJE

Ištrauka iš romano 'Šventaragis'

(8)

Po pusryčio Šventaragis nutarė išnaudoti gerą progą ir pasiprinti kautis. Jis liepė Mantui ant išsišakojusio stovyklos pakraščio klevu liemens apdrožti taikinį, ir kai tai buvo padaryta, vyrai ėmė šaudyti iš kilpinių strėlėmis, mėtyti karo kirvius ir svaityti ietis. Paskum Šventaragis pratino juos vartoti kardą. Kardininkystės išmonės Šventaragis buvo išmokęs iš senojo Virpšos, savo brolio Švarno, o ypač iš Sėlio. Virpša ir Švarnas tebesilaikė senojo lietuvių kautynių būdo su panieka nusigėždami nuo Sėlio vakarietiškos mokyklos, o Šventaragis nepaisė jokių prietarų, mokėsi iš kur pakliuvo ir kardininkystės išmonėje jau gerokai buvo pralėkęs savo amžiaus jaunuosius. Jis matė, kad Švarnas geras kovotojas: turi tvirtą ranką, taiklų akį ir greit susigauja puldamas ir gindamasis, tik jis kausi vien raumenimis nesivargindamas protu įspėti savo priešo kėslų. O Sėlis jis įmokė, kad priešą kartais gali įveikti ne tik kardu, bet ir protu. Kai jis tatau norėjo išaiškinti Švarnui, tai šis tik pašaipiai šyptelėdamas nusigėžė.

Daug laiko jie paskyrė pasiprinti kaip atsekti kryptį girioje naktį iš žvaigždžių, o dieną -- iš medžių kamienų žievės spalvos. Šilinis buvo tikras girinaitis: jis gimė ir augo girioje ir turėjo įgimtą krypties pažinimo nuovoką. -- Šventaragis juokaudavo, kad jis turįs krypties uoslę -- o be to, buvo paveldėjęs iš savo tėvo seną daugiametį patyrimą. Jie klaidžiojo po Kalnagubrio apylinkes, ir Šilinis jiems aiškino kaip atsekti girioje kryptį visokiais atvejais.

Saulė svilinte svilino per klauras dienas. Augmenija ir žvėrys troškė drėgmės. Stovykloje po medžiais nebuvo karšta, bet alsu tvanka sunkėsi vyrams iki kaulų. Daug laiko jie praleisdavo ežere žuvaudami ir maudydamiesi. Šilinis nupynė iš karnų ir pagalių kopėčias ir nuleido jas nuo šakos į vandenį: vyrams buvo patogų šokti tiesiai ežeran, nes nebereikėjo maknoti per purvyną. Šventaragis, Mantas ir Eikutis augo prie Dynos ir buvo geri plaukėjai. Šilinis, būdamas girinaitis, plaukė ne kaip, Mantui ir Eikutui būdavo

iš jo plaukimo juokų, bet girioje, kai reikėdavo atsekti kryptį, Šilinis juokdavosi iš jų. Kartais jie plaukdavo į salą ežero viduryje rungtyniadami.

Vyrai nė stebėti nepastebėjo kaip prabėgo keletas dienų ir, gal būt, jie dar būtų prie ežero užtrukę ilgiau, kad ne bailsus įvykis, kuris suardė visus jų tolesnio stovyklavimo planus.

Buvo priešpiečių metas. Šventaragis nusprendė pažvejoti pietums žuvis. Įbrides iki pusiau į vandenį jis taikstė žeberklą didelį lydį, kuris lyg tyčiodamasis iš jo nardė aplink nesileisdamas nuduriamas. Jam pasigirdo lyg kažkoks duslus dūžimas, lyg dundesys pietuose ir, žvilgtelėjęs padangėn, jis pamatė dideliu šiaurės skrendančių paukščių būrius. Jam tai pasirodė įtartina. Jis iššoko ant kranto ir įlipo į pačią aukščiausią liepos viršūnę. Liepsnų dar nesimatė, bet pietuose padangėmis grėsmingai raitėsi juodų dūmų riduliai apimdami visą akiratį. Kitas juodas debesys greit artėjo link jų: tai buvo besigelbėję nuo gaisro paukščiai. Liepos viršūnę svyravo stiprokas vėjas iš pietų, ir jis jau užuodė dūmų kvapą.

Keletą akimirkų Šventaragis sėdėjo apžergęs šaką greit galvodamas kas darytina. Būtų buvusi tikra beprotybė gelbėtis joant į pietus, tai yra ton pačion pusėn, iš kur atūžia gaisras ir, tur būt, būtų buvusi tikra savižudybė lenkti ežerą iš vienos, ar kitos pusės, nes ežero pabaigos nesimatė nei kairėje, nei dešinėje, o aplink visur telkšojo neišbrendami raistymai. Jis žvilgtelėjo į salelę, kuri kaip gėlių puokštė gražiai žaliavo maždaug ežero viduryje. Tai buvo bent tuo tarpu vienintelė saugi vieta, juo labiau, kad jie jau buvo ten nuplaukę ir žinojo jos krantus esant nuolaidžius ir lengvai išlipamus. Žinoma, ugnis galėjo ir ten persimesti, bet kitokios išieities nebuvo.

Lipdamas iš medžio Šventaragis riktėlėjo savo draugams ko greičiausiai balnoti žurgus, rinkti daiktus ir plaukti salon. Ir kai jie ten atsidūrė, jis vėl liepė nieko nelaukiant krauti ant kranto didelį vėjavartų laužą ir tuojau užkurti. Jis sumetė, kad žvėrys, pasiekę salą, brausis į krantą ir, be jokios abejonės, sutrips juos su žirgais. Nuo ugnies reikėjo gelbėtis ugnimi...

Padangę dengė vis tirštesnis paukščių debesys ir, nors buvo pats vidurdienis, sutemo, lyg per saulę užtemimą. Bet santėmiai ilgą neužtruko: paukščiai nuskrido į šiaurę ir ant ežero kranto pasirodė pirmieji bėgliai, maži žvėreliai: kiškiai, kiaunės, žirmonėliai, stironos, sabalai, šeškai, žebenškštės ir kiti smulkūs girios įniamiai ir net nestabtelėdami šoko vandenin ir plaukė kiton ežero pusėn. Vieni lenkė salą ir plaukė toliau, o kiti kopė į krantą. Maži

žvėreliai nebuvo pavojingi. Netrukus salelė taip prigarmėjo gyvyo, kad virto tikru knibždynu, vyrams primenančiu Skruzdių Valsčių...

-- Kad jie nebūtų kvailiukai, kastių toliau kol dar ne vėlu: pamatysite, kas čia dėsis, kai pakils iš girios sunkioji banga! Gaila žvėrelių! -- pastebėjo Džiugas.

Laukti ilgai nereikėjo: iš miško ėmė lėkti briedžiai, šernai, elniai, vilkai, taurai, stumbrai, meškos ir visi kiti sunkieji girios "pėstininkai". Jie irgi šoko vandenin, ir daugelis jų plaukė salos link. Ir čia prasidėjo tokia erzalynė ir grūstis, kokios ta salelė tikriausiai nebuvo mačiusi nuo pat savo atsiradimo pradžios. Iškoję į krantą žvėrys norėjo pasilikti saloje, bet jiems lipo ant kulnų ne-nutruksant ir dargi tirštėjanti bėglių banga. Maži žvėreliai, kurie galėjo, grūdosi į medžius, kiti skubėjo kiton salelės pusės ir vėl šoko į vandenį, o daugybė jų žuvo patekę didesniems žvėrims po kano-pomis.

Akimi neaprepiamas ežero paviršius judėjo, bangavo plaukančių žvėrų visokio plauko ir dydžio nugaromis, galvomis ir ragais. Niekam neberūpėjo nei pyktis, nei plautis. Daug mažesnių žvėrelių patekė tarp didžiųjų buvo sutraukti, bet nemaža buvo ir tokių gudruolių, kurie plaukė sutūpę didiesiems žvėrims ant nugarų. Vyrai matė voveraičių kirbines susimetusias briedžiams ir elniams tarp ragu. Vienaime daikte jie pamatė taurui aplink ragus apsi-vyniojusią didelę gyvatę...

Baisiausios buvo tos vietos, kur bėglių tykojo pasislėpę tarp algių akivarai ir smulkūs, bedugniai maurynai. Ten žvėrys baisiai taškydamiesi grimzdo klaurai, kasėsi galvas išsmetę galuodamiesi iš visų jėgų nenuskėsti, bet plaukiančiųjų iš užpakalio grumdomi palaipomis, išskapanoti visvien nebepajėgdavo ir bejėgiškai grimzdavo bedugnėms. Tuomet maži žvėreliai, jei dar jiems pasisekdavo išsilaikyti ant paviršiaus, kabinėjęsi ant nugarų kitiems žvėrims, kurie pasispirdami ant skenduolių nugarų puškėjo pirmyn ir buvo labai laimingi išplaukę iš bedugnių marmalynių.

Salėlė drebėjo ir lyg sūbavo po žvėrų kojomis ir Šventaragiui bei jo draugams kartais pasidingodavo ją nebeišlaikysiant žvėrijos svorio ir nūgrimsiant dugnan. Pamatę liepsnojančią ant kranto laužą bėgliai iš tolo jį lenkė, ir jie pasimatė besą apsupti to gyvo srauto iš visų pusių. Šventaragis numanė Lietuvos giriose esant galybės gyvyo, bet, kad ir lakią vaizduotę turėdamas, vis dėlto ne-nuvokė jų esant tokios daugybės.

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

MYK. VENCLOUSKAS

SMUIKUOJANTIS ANGELAS

Legenda

Lyg per sapną atklysta, lyg iš praeities rūkų išnyra, kadaise matytos, senos kapinės... Trys aukšti topoliai, greta sustoję, stiebiasi į dangų, o žemai, prie jų kojų, sklinda į šalis jazminų krūmai, tarp kurių nuostabiai gražus paminklas: tašyta marmurinė lenta ir ant jos sėdintis baltas angelas. Jo pūkūs sparnai nusvirę, galva palinkusi. Kairėje laiko į pasmakrę atremtą smuiką, o dešinė ranka pakilusi su trauku -- ką tik, atrodo, jis dar grojo, bet staiga nutrūko styga... Tarsi nustebęs, tarsi dar paskendęs nežemiškose melodijose, sustingo angelas ir taip liko suakmenėjęs.

Kartą sukilo žmonės prieš savo žiaurios pavergėjus. Kartkartėmis išėjo, apsiginklavę šakėmis, dalgiais ir šautuvais, išsikrovoti sau laisvės. Ilgai kovėsi, ir daug jų nebegrižo, už kitų laimę paguldė savo galvas, nes pavergėjai buvo galingi ir stiprūs. Tarp žuvusių už laisvę buvo ir viena mergelė, dvarelio panaitė, vardu Marija, kuri ir anksčiau globojo našlaičius ir senelius, dėl jų prarasdama savo žemiškuosius turtus, bet užtai jos pėdomis vaikščiojo jos darbus giriančios legendos.

Prasidėjus sukilimui, Marija pirmoji nuskubėjo į miškus. Ji, surinkusi kaimų mergaites, slapta nešė maistą sukilėliams, pati tvarstė ir gydė jų žaizdas, ramindama juos ir guosdama, nes tie, kurie kovojo ir mirė už laisvę, -- savo ir kitų, -- jai buvo karčiai ir verti pagelbos. Plušo ji ten ištisas dienas ir naktis ir visų buvo laukiama. Be jos liūdėdavo visa stovykla ir jos pasigedavo, kai ji kur užgaišdavo. Ir visi ją vadino geroju angelu arba stačiai Dievo angelu, o sveikieji dar ir savo širdies karalaite.

Vieną naktį, kai jau medžiai buvo numetę lapus ir žemėsukaustė pirmasis pašalas, Marija, par davusi ką dar sugriebė namie ir prisipirkusi vaistų, slapstydamosi nuo maskolių, su ryšuliu rankoje, skubėjo į girią, kur jos laukė sužeistieji ir sveikieji. Marija tai žinojo, todėl skubėjo bėgo, net sušilus. Staiga iš alksnyso, kaip koks slapukas vagis, ant žirgo pastojė jai kelią jos kaimynas -- dvarponis. Net krūptelėjo ji -- prietemoje atsikišusi ilgą jo skrybelės plunksną jam teikė sėtonišką išvaizdą.

-- Cha, cha, sveika, Marija! Kur taip skubi? -- sušuko jis, sustabdęs bėrį prie pat jos kojų. Iš jo burnos pasliko degtinės kvapas.

-- Skubu pas ligonį, -- atsakė Marija ir norėjo

mainei į muzikus! Sudev, panele Marija! Geros sėkmės. Cha, cha chlopai nebesulauks!

Jis sukrito rimbu arkliui ir dingo alksnyne. Marija suprato pavojų. Valandėlę ji stovėjo it sustingusi ir galvojo kas daryti? O gal jis tik pagrasino? Gal nebus dar taip žemai puolęs, kad parsiduotų maskoliams ir pasidarytų savo krašto išdaviku? Tiesa, jis pasikeitė nuo to laiko, kai Marija atsakė jam savo ranką...

Vis tiek reikia bėgi į mišką ir išpėti sukilėlius, -- pagalvojo Marija, bet nuo miško pusės išgirdo atskubančius šuolius jau nebe vieno raitelio, bet daugelio. Kazokai! Ji staiga pasuko atgal, į miestelio pusę, bet kadangi kapinės buvo arčiau, tai ji ir bėgo ten pasislėpti. Bet kai ji,

BALYS AUGINAS

VERBŲ VARPAI

DIN-dan-din-dan-
Nuaidi danguje, nuskęsta ežeran -
Tai rytmečio varpai saulutę kelia--

Pavasario gėlių krepšeliai ---
Suklupę medžiai po žiedų našta,
Sparnuočių giedanti gūžta ---

Ir žalios žemės akys spindi
Bebundančioj velyknakčių aušroj --
Ir saulėj ilsisi laimingi -
Boluodami padangių mėlynoj skaroj -
Pūkuoti karklų katinėliai ---

Din-dan-din-dan-din-dan---
Nuaidi danguje, nuskęsta ežeran --

(Iš spaudai paruošto eilių rinkinio)

aplenkusi jį, eiti savo keliu, bet bajoras, paspaudęs žirgą, vėl užkrito jai kelią.

-- Ne man kalbėk tai! Aš viską žinau. Bet ir tu žinok: tu eini paskutinį kartą ten ir jau nebenu-eisi... Tau bus mano kerštas už mano ižeistą širdį, už paniekinimą mano herbų, kuriuos tu iš-

kazokų šūvių lydima, pasieks kapinių vartus, staiga ją pervėrė kulka... Ji šliaužė dar į kapines, norėdama kur gliaulau pasislėpti, bet po topoliais ją paliko jėgos.

-- Viešpatie pasigailėk... -- kuždėjo jos lūpos, ir ji sustingo ten.

(Nukelta į 6 psl.)

PAULIUS AUGIUS

Į turgų (1938)

Skamba dainos ir liejasi šampanas... Graži akimirka iš J. Strausso "Šikšnosparnis" antrojo veiksmo. Iš kairės: Alvinas Giedraitienė, Albertas Snarskis su "Pirmyn" choro nariais.

V. Zalatoriaus nuotrauka

ŠIKŠNOSPARNIS CHICAGOJE SUJUDINO KELIAS KARTAS

JURGIS JANUŠAITIS

Prieš daugelį metų iškūręs Chicagos lietuvių choras "Pirmyn", vadovaujant muz. Kaziui Steponavičiui, savo veiklos kelyje yra palikęs gilius pėdsakus. Šis choras statė linksmo žanro operetes, vaidinimus ir ruošė koncertus. "Pirmyn" chorą prisimename besilankanti 1938 met. neprik. Lietuvoje ir, rodos, dabar dar tebegirdimos šio choro skambios dainos gražioje Palangoje.

Tačiau susiklosčius aplinkybėms šis choras berods apie 1959 m. kiek pritrilo. Nebegirdėjome jo aidų, nebeturėjome progos gerėtis jo šaunia veikla. Žmonės kalbėjo, kad choras nustojo egzistavęs.

Ir štai nuskuba tuzinas metų. Iš praeities sugrįžta choras "Pirmyn". Su tuo pačiu vadovu, energingu muz. Kaziu Steponavičium.

Šį kartą choras sugrįžo scenon su žaisminga, kupina humoro, trijų veiksmų komiška opera -- Johann Strauss "Šikšnosparniu".

Ši opera "Pirmyn" choro Chicagoje, Clevelande ir Toronte buvo pastatyta 1957 metais. Ir žmonės, šį pastatymą matę, dabar iš naujo įjiprįsimi ir dėl to "Šikšnosparnio" pastatymui š.m. kovo mėn. 27 ir 28 d.d. Chicagoje, Marijos aukšt. mokykloje, parodė nepaprastai didelį susidomėjimą.

Abi dienas pilna auditorija žiūrovų. Viso spektaklius aplankė apie 2500 žiūrovų.

Prieš uždangai prasišleidžiant metame žvilgsnį į salę. Nuostabu. Čia matai veidus, kurių niekur ir niekada neteko matyti. Veidai išvagoti gilių raukšlių, liudija šių žmonių ilgą amžių. Šalia jų net trijų generacijų giminaičiai. Štai viename būryje matau pažįstamus: senutę motiną, jos jau ne

bejauną dukrą, dukros dukrą su savo gražiu paugliu. Atseit kelios generacijos jungėsi į gražią meno šventę. O štai scenoje solistas čia gimęs ir augęs dainuoja pagrindinę partiją, o šalia jo chore jo dukros čia gimusios iš visos širdies traukia lietuviškai. O tarpe chorisčių randame ir tokių, kurios pamišo lietuvių ir jos išmoko lietuviškai dainuoti iš tios operą.

Ir kokia šauni jungtis visų generacijų. Ir naujieji ateiviai ir senosios kartos kelios generacijos šiandien sėdėjo Marija aukšt. mokyklos salėje ir gerėjosi choro "Pirmyn" žaismingu pastatymu, kuris savo žaivinga, valsų ritmo muzika, gražiu samojum, turtinga intriga uzbūrė žiūrovą, nuvedė į gražų meno pasaulį ir leido atsikvėpti po dienos sunkių rūpesčių.

Dar tenka pridėti, kad šiame chore dainavę, su kūrė šeimas ir po kelio likos metų jie vėl sugrįžo čia dainuoti, į repetitijas atsivesdami net savo vaikučius. Okiek ryžto parodė choristai, vargu išsakysi. Iš tolimiausių vietų vakarais skubėjo į repetitijas ir nuo

1970 metų rudens aukojo daug laisvų vakarų šiam pastatymui. O viena chorisčių, nebegalėjusi sugrįžti dainuoti, net savo auka parėmė šį pastatymą, pati neturtinga būdama.

Apie muzikinę "Šikšnosparnio" pastatymą tekalba muzikai ir tos srities meno žinovai.

Gi kaip eiliniam žiūrovui, šis pastatymas paliko mielą, negreit užmirštamą įspūdį. Atsiminti, kad čia vaidmenyse matėme ne profesionalus, bet ryžtingus ir sugebančius dirbti žmones.

Solo, duetai, trio atskirai ir jungtyje su choru praskambėjo gerai. Vaidybiniu požiūriu aktorai buvo gerai įsijautę į savo vaidmenis ir juos gerai atliko.

Gi paskutiniame veiksmo sukurtos scenos buvo pasigėrėtina geros ir visą pastatymą apvainikavo sekme.

Šio veikalo vaidmenyse sutinkame: Algirdą Brazį -- Gabrielius Eisensteinas, bankininkas; Kristiną Mileritę-Lindquist -- Rozalinda, jo žmona; Praurimę Ragienę -- Adelę, jų tarnaitę; Albertą Snarskį -- Dr. Falkę, Eisenstein draugas; Juozą Aleksioną --

(Nukelta į 6 psl.)

Scena iš Johann Strauss "Šikšnosparnis", Chicagos Marijos aukšt. mokykloje, kovo 27 ir 28 d.d. Iš kairės: solistas Algirdas Brazis, Kristina Mileritė-Lindquist ir Richardas Sabonis.

V. Zalatoriaus nuotrauka

Smuikuojantis Angelas...

(Atkelta iš 5 psl.)

Tada buvo pats vidurnaktis.

Kitą dieną ją žmonės rado sukniubusią, pačią vieną ten pabaigusią savo gyvenimo kelią. Ten pat ją palaidojo, o vėliau toje vietoje pastatė paminklą -- prie jazminų ir topolių, anttašytos marmurinės lentos sėdintį baltą angelą, su nusvirusiais puikiais sparnais, su smuiku, kuriuo jis, rodos, ką tik grojo, bet štai viena stiga nutrūko, o jis staiga suakmenėjo...

Tas angelas ir šiandien ten tebesėdi, o seniau apie jį buvo sudėtos nuostabios legendos. Sako, kai tik sukakdavo metai nuo Marijos mirties, pačiam vidurnakty, mėnuliui sidabruojant topolių lapus ir žvaigždėm mirgant skliautuose, žiūrėk, staiga angelas ir atgyja... pasidaro vaikus, permatomas. Įsitępia

nutrūkusi smuiko styga, suvirpa jo pirštai, ir jo smuikas pravirksta tyliais tyliais, nežemiškais tonais, negirdėtomis melodijomis. Ir sapnuoja jas tada giliai imigę topoliai ir pasvirę jazminai po jų kojomis, ir klausosi tada žavingųjų aidų baltas mėnuo, sustingdamas vidury dangaus, klausosi žvaigždėnai, išsibarstę mėlynuose skliautuose. Iš kapų pakyla baltos vėlės ir, būreliais sutojusios, pakėlusios švytinčius veidus į dangų, paskesta melodijose. Tyliai prasiveria koplyčios durys, ir išeina apaštalių ir šventųjų visas būrys su lazdom, su knygom ir su grabnyčiom rankose -- jie sustingsta pas duris ir klausosi. O Marija, prisiglaudusi prie paminklo lentos, prie angelo kojų, paleidusi kasas ir visa nušvitusi -- jos akys pakeltos į dangų, o lūpose džiaugsmo šypsena.

Banguoja melodijos, aidai ir be žodžių sako, stačiai į širdį klausan-

tiems kalba, kad viskas čia žemėje praeina: gražiausi kūnai pavirsta į dulkes, auksuoti grabai sutrūnėja, kad tik dvasia išlieka ir darbai, kurie yra iš dvasios. Jo giesmė laimina tuos, kurie mirę tiesoje ir meilėje už kitų laimę, jis aukština Laisvę, kuri pareina iš Meilės, o ši yra dangaus atspindys žemėje, tai vėl jo smuikas žemais, liūdnais ir rūšiais tonais kalba apie žmogaus žmogui daromą prievartą, kuri yra pati baisiausia nuodėmė pažymėta Kaino žyme. Jis garbina Dievą dangaus ir žemės kūrėją, kuris išbarstė žvaigždes erdvėje, pasėjo debes ir leido rasai gailvinti žemę naktimis -- ir jo veidas šviesus tada, kaip mėnulio šviesa. Ir kas išgirsta tas melodijas, tas negali jų pamiršti.

Tačiau kai pabudęs lengvas ryto vėjas nupurtina nuo topolių lapų pirmuosius rasos lašus, kaip ženklą, kad jaut balzguna aušra artėja, cakt, staiga nutrūksta styga, nutilsta melodija, ir angelo ranka, pakilusi su trauku, sustingsta -- jis visas suakmenėja. Visi grįžta į savo vietas, ir užviešpatauja didi tylą aplinkui. Vėl ilsisi po žemės numirę, vėl stovi savo nišose apaštalai koplyčioje, snaudžia topoliai pasinėrę ryto rūkuose, miega jazminai, nuleidę galvas, o ant tašyto marmuro akmens baltuoja sėdi patsai vienas angelas, pakėlęs ranką su trauku, nes ką tik dar grojo... Jo suakmenėjęs veidas, atrodo, ir liko giliai susimąstęs, lyg nustebejęs, paskendęs nežemiškose melodijose.

Šiandien tačiau angelas tyli. Nebesujuda jo ranka vidurnaktiais, ir niekad nebepravirksta jo smuikas, nes piktai žmonės jį ižeidė, suniekino. Jis tyli sustingęs ir šal-

tas. Kulkų nubraižyti jo puikūs sparnai, smuiko galva nuskilusi, o jo rūbų klostės ir veidas pažaliavę, lyg gedulo šydu dengiasi.

Kai mirdami krinta pageltę topolių lapai ir rudensio darganos ima prausti žemę, visą dieną per angelo skruostus rieda stambūs lašai, lyg rodos, jis pats vienas ten verkia senose ir apleistose kapinėse, verkia, kad artimo meilėpavers ta į neapykantą, laisvę į prievartą, netikri pranašai nustelbė Marijos auką, ir melo balsai užtrenkė jo smuiko melodijas...

Bet daugelis tiki, kad angelas atgis, Velykų varpo pažadintas, kai grįš laisvė ir žmonės bus sutaisę jo nuskilusių smuiką, sutvarkę kulkų nubraižytus puikiuosius sparnus ir bus nuėmę pažaliavusias dėmes nuo rūbų klosčių ir veido, kaip gedulo šydu. Tada, kas tik turi laikią vaizduotę, jautrią širdį ir jautrią klausą, girdės vėl nuostabias vidurnaktinių melodijas, kurių kalbės ne tik apie Marijos tyros širdies auką, bet, reikia manyti, ir apie jauną partizaną, kuris mirė nuo žaizdų po angelo sparnais, atiduodamas gyvybę už laisvę, o vėliau buvo tarpomas turkaus aikštėje. Ir jo auka juk neveltui, nes gėris laimi -- anksčiau ar vėliau.

Šikšnosparnis

(Atkelta iš 5 psl.)

Alfredas, operos solistas; Alviną Giedraitienę Princas Orlovskis, turtingas rusas; Juozą Laurušonį -- Frankas, kalė jimo viršininkas, Ričardą Sabonį -- Blinda, advokatas; Eleonorą Zapolienę -- Olga, Adelės sesuo, balerina; Edvardą Radvilą -- Frošas, kalėjimo sargas; Kazį Ulevičių -- pirmas tarnas; Edvardą Radvilą -- antras tarnas, Princes Orlovskio svečiai -- Chicago lietuvių choras "Pirmyn".

Gražia ir žavia akimirka spektaklio eigoje švystelėjo Violetos Karosaitės ir Junučio Puodžiūno baletas.

Daug širdies, meilės ir darbo į šį pastatymą įdėjo dirigentas ir režisierius Kazys Steponavičius, spektaklių metu diriguodamas 22 asmenų simfoniniam orkestrui.

Akomp. R. Sabonis ir D. Sanifur, dekoracijos -- apšvietimas William Wolski, kostiumai ir grimas -- Stanley Warzala.

Šį pastatymą savo aukomis parėmė visa eilė nuoširdžių lietuvių mecenatų ir, reikia many-

Pirkite mieste penktadienį nuo 10 v. ryto iki 5:45 v. v. Skyriuose iki 9:30 v. v. Mes duodame ir keičiame Eagle Stamps

MAY'S BUDGET STORES
DOWNSTAIRS

19.88

**SUTAUPYSIT NUO
10.11 IKI 20.11 MŪŠŲ
STEBĖTINAME
PAVASARINIŲ
PALTŲ IŠPARDAVIME**

Reg. 29.99 iki 39.99. Dėl nesezoninio šalto oro gamintojai turi parduoti gausų inventorių žemiau savikainos. Jūs rasite gerą pirkinį dvigubo mezgimo, vilnos ir vilnos mišinio, ilgo ir trumpo stiliaus. Tamsiai mėlynų, baltų, smėlio atspalvio, auksinių, žalių, mėlynų ir žaisvų spalvų 8-20, 5-13 ir 14½-24½ dydžio.

Budget Coats. Visose 7 krautuvėse.

**Saugus ir pelningas santaupų
investavimas į nekilnojamąjį turtą**

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskaičius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

**RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525**

PRENUMERUOKIME DIRVĄ!

**DIRVA,
6907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio 44103**

Prašau siųsti Dirvą 1 metams (½ metų) šiuo adresu

Dirvos prenumerata 1 metams — 13 dol., ½ metų 7 dol.

Ta proga jungiu Dirvai auką dol.

Parašas

Adresas

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

Viešėdami Chicagoje aplankykite
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Tėv. Tomas Žiūraitis, O. P., baigęs eilę rekolekcijų įvairiose mūsų kolonijose, nuo balandžio 5 iki 10 veda misijas šv. Jurgio parapijoje. Į misijas gausiai atsilanko ir neparapijiečiai. Tėv. T. Žiūraitis pasiliks Clevelande iki balandžio 20 dienos.

• Guoda Stuogytė-Carpenter šiuo metu vieši Clevelande, Velykų švenčių proga atvykusi savo tėvų Julijos ir Vytauto Stuogių aplankyti.

• "Po viena vėliava" metinis festivalis, kurį ruošia May Co. jau treči metai, šiais metais įvyks Clevelando mieste birželio 14-19 d.d. apjungiant įvairias tautybes prisidėjusias prie Clevelando išaugimo.

Tautinės grupės turės savo skyrius, kuriuose galima bus rasti tautinių išdirbinių ir valgių, bei bus ruošiami tautiniai meniniai pasirodymai: šokiai, dainos ir t.t.

Dėl smulkesnių informacijų prašome kreiptis į specialų šventei ruošti komitetą May bendrovėje, tel. 241-3000, Ext. 2712.

• Theodor Uppman, kurį matysime ir girdėsime opere "La Perichole" balandžio 28 d. Cleveland Public Auditorium.

Metropolitan opera savo spektaklius Clevelande duos nuo balandžio 26 iki gegužės 1 d. Sekite skelbimus. Bilietai jau parduodami Broadview Savings įstaigoje, 299 Euclid Ave., Clevelande.

BILIEtai JAU PARDUODAMI

METROPOLITAN OPERA

APRIL 26 THRU MAY 1 IN CLEVELAND PUBLIC AUDITORIUM

Apr. 26, Eve: CARMEN	Apr. 30, Eve: AIDA
Apr. 27, Eve: WERTHER	May 1, Mat: MADAMA BUTTERFLY
Apr. 28, Eve: LA PERICHOLE	May 1, Eve: DON GIOVANNI
Apr. 29, Eve: RIGOLETTO	

PRICES: \$2.50, \$4, \$5, \$6, \$7, \$8, \$10, \$11, \$12, \$16 (No Tax)

Tickets Available for All Operas—Not All Prices for Some Operas.

BOX OFFICE: Broadview Savings & Loan Lobby, 299 Euclid Ave. — Phone 621-8897

Open 9:30 A.M.-5:30 P.M. Librettos on Sale Knabe Piano used Exclusively!

Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos Clevelande mokytojai. Sėdi iš kairės: A. Miškinienė, S. Kazlauskienė, M. Kižienė, mokyklos vedėjas P. Balčiūnas, V. Augulytė, G. Iešmantienė ir E. Razgaitytė. Stovi: tėvų komiteto pirm. A. Kavaliūnas, H. Stasas, J. Vyšnionis, P. Karalius, A. Mikulskis ir S. Lankauskas.

Pedagoginių lituanistikos kursų suruoštos literatūros valandėlės dalyvės. Iš kairės: E. Razgaitytė, N. Balčiūnienė, R. Čyvaitė, D. Kavaliūnaitė, V. Čyvaitė, D. Bielinytė, R. Balytė, A. Kavaliūnaitė, S. Kazlauskienė ir D. Sušinskaitė.

LITERATŪROS VALANDĖLĖ

Balandžio 4 d. popietę apie 80 clevelandiečių praleido su Pedagoginiu lituanistikos kursų klausytojais -- jų literatūros valandėlėje.

Pirmojoje programos dalyje savo darbus duotomis ar pasirinktomis temomis skaitė: Nijolė Balčiūnienė -- Nakties ir vakaro motyvai Maironio poezijoje, Danutė Sušinskaitė -- Šatrijos Raganos Mamatė ir jos pasaulis, Stasė Kazlauskienė -- Burzdulis ir Lapinas, Daiva Bielinytė -- Gamta Maironio poezijoje, Dalia Kavaliūnaitė -- Vytauto Mačernio Vizijos. Ši programos dalis buvo baigta Šopeno Noktiurnu, kurį paskambino Rita Čyvaitė.

Po pertraukos mok. J. Žilionis perskaitė LB Ohio Apygardos skelbto konkursinio rašinėlio jūry komisijos protokolą, o apygardos atstovas J. Damušis kursų direktoriui įteikė premijom skirtą čekį.

Po kelių minučių -- antroji programos dalis. Dabar kursantės skaitė savo kūrinėlius: Vida Čyvaitė -- Mąstymas rudens vėjuose, Rita Balytė -- Mažasis žvejys, Aldona Kavaliūnaitė -- Ar aš kalta?, Rita Čyvaitė

-- Nuliūdėlė. Programą, kuriai simpatyngai ir grakščiai vadovavo Edna Razgaitytė, baigė Danutė Sušinskaitė Šopenu.

Ar kas, atėjęs į šią literatūros valandėlę, gailėjosi? Vargu. Per pertrauką ir programos pabaigoje svečių tarpe girdėjosi: -- Gražu. -- Džiaugiuosi ir gėriuosi skaitančiųjų kalbos taisyklingu ir tarimu. -- Esu sužavėtas. -- Papasakosiu ir tiem, kurių čia nebuvo... (d)

RESPUBLIKONŲ KLUBO VEIKLA

Lietuvių Respublikonų Klubas pirmas šių metų susirinkimas įvyko balandžio 4 d. šv. Jurgio parapijos mokyklos kambaryje. Įsirašė keli nauji nariai.

Atidarydama susirinkimą pirmininkė Rita Premienienė paprašė dalyvius atsistojimu pagerbti atmintį mirusio nario Antano Jonaičio.

Sekretorė p. Budrienė perskaitė protokolą; išdėstinė p. Trimakienė pateikė klubo finansinio stovio raportą.

Sekė platesnis pirmininkės pranešimas apie praėjusią rudens klubo ir Ohio Lietuvių Tafto rinkimų pirmininko Karpiaus pasidaryvą senatoriaus Tafto ir kai kurių Cuyahoga apskrities viršininkų rinkimais.

Pateikė žinių apie savo atsilankymą Washington, kur susitikus su kitais lietuviais respublikonais veikėjais tartasi apie įsteigimą visame krašte Lietuvių Respublikonų Klubų Federacijos.

Pirmininkė taip pat pri-

minė klubui apie ateinančius darbus šių metų rinkimais Clevelando burmistro ir kitų miesto valdininkų. Beveik laikas jau galvoti ir apie ateinančius 1972 metais prezidento rinkimus, taigi p. pirmininkė pateikė minčių ir apie tą artėjantį didelį darbą. Apie kandidatus ir kitais klausimais pasisakė ir kai kurie dalyviai.

Iš savo mažo izdo, klubas paaukojo \$10 Čiurlionio Ansamblio išvykai paremti. (kks)

LSS SUSIRINKIMAS

Balandžio 18 d. Atvelykio sekmadienį, tuoj po lietuviškų pamaldų šv. Jurgio mokykloje, kambarys 8, įvyks LSS Clevelando skyriaus susirinkimas. Bus renkama nauja valdyba. Dalyvavimas visiems studentams būtinas.

• Velykų sekmadienį, 7:30 val. vak., LSS Clevelando skyrius rengia šokių Čiurlionio Ansamblio namuose. Kviečiamas visas jaunimas.

Andre Duval

Atrodykite kuo puikiausiai
Pradėkite su puikiu plačiais žinomu ilgalaikiu plaukų
SUDĖJIMU

Nepakeičiamas šių dienų viliojantiems stiliams.

ISKAITANT
gražų
KIRPIMĄ
ir puikų
PLOVIMĄ
ir SUDĖJIMĄ. **\$5.95**
Any \$15 Wave
from our large
fresh supply

Mes paruošiamė net ploniausių, sausų, žilų ar problema sukeliančių plaukų. Stilingam sudėjimui naudojame L'OREAL, HELENE CURTIS ZOTOS, HIBNER, BRECK, RAYETTE, WELLA — priedo mūsų 30 metų patirtis garantuoja patį geriausią.

Skambinkite informacijai ar užsakymui jūsų geriausiam plaukų sudėjimui (jei taip nebus, jums nieko nekainuos).

PLOVIMAS ir SUDĖJIMAS

All of the season's fascinating styles, smartly sophisticated or casual and carefree. Our talented styles do them all to perfection.

\$2.45
Reg. \$3.50 to \$5
in most Salons

PLAUKŲ KIRPIMAS 1.95 • DAŽYMAS IR SUDĖJIMAS 5.95 • PERUKŲ SUŠUKAVIMAS \$3

ŽYMUS \$20 VITA-CREME ILGALAIKIS
PLAUKŲ SUDĖJIMAS\$7.95

Virš pažymėtos kainos yra 50 c. daugiau penktad., šeštad. ir prieš šventadienius.

HELENE CURTIS NO-SET PERMANENT
NO ROLLERS, NO TEASING, NO PINCURLS EVER AGAIN!
Refreshes with the flick of a damp comb. You've seen it advertised in Glamour and Cosmopolitan. Now have it. **\$10**

E • 406 Euclid Ave. 2nd. Fl. 781-3161
A • Southgate, 5399 Warrensville, 663-6346
S • Opposite Eastgate, 449-3435
T • Severance Center, 382-2600, 382-2569
W • Shoregate, 944-6700, Lake Shore Blvd.
Mentor, 255-9115, Next to Zayre's

PRIMAME VAKARINIUS UŽSAKYMUS

CLEVELANDO ALT SUSIRINKIMAS

Metinis Clevelando lietuvių organizacijų atstovų susirinkimas įvyksta sekmadienį, š. m. balandžio mėn. 18 d., 12 val. Lietuvių Klubo apatinėje salėje.

BIRUTIEČIŲ PARENGIMAS

Š. m. balandžio 25 d., sekmadienį, tuoj po lietuviškų pamaldų šv. Jurgio parapijos salėje rengiami pusryčiai ir programoje lietuviški papročiai. Numatykite šį laiką ir nepraleiskite progos, o ypač jaunimas.

• A. L. Tautinės S-gos Clevelando skyriaus metinis susirinkimas šaukiamas š. m. gegužės 2 d., 12 val. Lietuvių Namuose (877 E. 185th St.). Dabotvarkėje numatyta valdybos ir revizijos komisijos pranešimai, ALT S-gos seimo ir kiti reikalai. Susirinkime bus išrinkti skyriaus atstovai į ALTS seimą, o taip pat ir nauja skyriaus vadovybė — valdyba ir revizijos komisija.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Pigiai išnuomojamas nedidelis butas East 144 gatvėje. Dalinai butas apstatytas su baldais. (Bet galima ir be baldų). Pageidaujama suaugusiems. Skambinti 681-6509 po 5 val. vak.

• Išnuomojamas kambarys vienam asmeniui, su teise naudotis virtuve, Cleveland Hts. rajone. Taipgi prie gero susisiekimo ir apsipirkimo. Skambinti tel.: 381-0930, arba po 6 v. v. 481-6112.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALOKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Lithuania 700 Years** vis dar teberecenzuojama amerikiečių spaudoje. Po kiekvieno paminėjimo ateina iš įvairių universitetų bibliotekų užsakymai. Šiuo metu 2 egz. užsisakė Hebrew University, Jeruzalė, Izraelyje.

• **Vytautas Paprockas**, iš Los Angeles, Kalifornijoje, kur jis gyvena, atvyko dviem savaitėm atostogų į New Yorką pas savo tėvelius dr. Vaclovą ir Birutę paprockus.

• **Julija Vyšniauskaitė**, iš Muencheno, Vokietijos, dvi savaites praleido New York'e, kur ji buvo atvykusi tarnybos reikalais. Julijos mamytė yra aktyvi Lietuvos Moterų Klubų Federacijos narė Muenchene. Ji buvo apsiėjusi pas E. ir J. Bublaičius ir aplankė tuo laiku New York'e vykusius lietuvių parengimus.

• **ALT** pirmininkas dr. Kazys Bobelis praneša, kad Jungtinis Pabaltiečių Komitetas sudarė specialų sąstatą Ethnic Heritage bylai propaguoti. Latvių atstovaus Gunars Meierovics, estų — Gerhard Bushman ir lietuvių dr. Jonas Genys. Taipogi, dr. J. Genys yra Ethnic Confederation of America viceprezidentas, kurioje atstovauja ALTą, o per ją ir visus Amerikos lietuvius.

• **Pasaulio Lietuvių Gydytojų S-gos** pirmininko dr. V. Paprocko rezidencijoje kovo 27 d. įvyko pasitarimas su naujuoju gydytojų leidžiamo biuletenio redaktorium dr. Henriku Armanu, kurio redaguojamas 1-sis numeris išeis rugpjūčio mėnesį. Jadvyga Vytuvienė sutiko būti administratorė. Meninė biuletenio priežiūra bus arch. J. Okunio.

ALGIRDAS KASULAITIS STIPRI VISUOMENĖS PAJĖGA

Algirdas J. Kasulaitis (kairėje) ir Algirdas Gustaitis susitiko Los Angeles, Calif., po Vasario 16 minėjimo, kuriame A. Kasulaitis pasakė įspūdingą kalbą.

Vienas jauniausių ir stipriausių katalikiškos lietuvių grupės atstovų gal yra clevelandietis Algirdas J. Kasulaitis, kuris 1971 metų vasario 16 d. minėjime Los Angeles, Calif. pasakė gerą, pilną gražių mintų, didžiai patriotišką kalbą. Gausiai auditorijai jo kalba taip patiko, kad atsistojo plojo.

• **Jurgis Gliauda, SIMAS.** Išleido "Vilties" draugijos leidykla 1971 metais Clevelande. Knyga 160 psl., kainą 3 dol., gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

"Tai suliteratūrintas, bet nuo tikrovės neatitraktas, Simo Kudirkos tragiškųjų pastangų ištrūkti laisvės aprašymas. Kiekvienas lietuvis, anuos Simo žingsnius dienų dienom taip jautriai išgyvenęs, šią knygą skaitydamas, vėl užimančiu širdies virpėjimu ir nuo puslapių neatsitrauks, kol nepabaigs šį paskutinį knygų skirsnelį." (Draugas Nr. 67).

Kalbėdamas dar Chicagoje 1969 kovo 1 d. jis priminė, kad komunizmas nėra pasikeitęs, stengiasi pakenkti lietuvių tautai: "Iš vienos pusės niekinamos lietuvių tautinės savybės ir menkinama tautinė asmenybė; iš kitos -- falsifikuojama Lietuvos valstybės istorija ir jos faktai lygiai niekinami; pagaliau persama išvada, jog lietuvių politinė bendrija nėra nei subrendusi nei pajėgi savarankiškam valstybiniam gyvenimui". (Iš Alg. J. Kasulaičio "Komunizmo grėsmė emigracijos kryžkelėje", 9 psl.).

"Komunistinė ideologija iš esmės yra pseudo-religija, sukaityta apokaliptiniuose ir eschatologiniuose rėmuose, kurie išjungia bet kokią kitą mintį, diskusiją, teoriją ar idėją. Jos išpažinėjams komunistinė doktrina yra mistiška idėja, paremta ne klystančiu mokslu. Komunistams tėra tik viena tiesa, kuri yra ir mokslininkui grynai, ir mokslininkui pagrįsta. Jokios kitos tiesos, net minties nėra ir negali būti. Komunistai tik komunizmas turi atsakymus į visus klausimus ir tik komunizme glūdi

DIRVOS NOVELĖS KONKURAS PREMIJA \$500.00

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1971 metų rugsėjo 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudoti konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

galutinio žmonijos atpirkimo šaknys. Kaip tik todėl komunizmas nėra pasikeitęs, nes jo esminis pasikeitimas reikštų jo žlugimą" (11 psl.).

Supratęs komunistą kaip žmonijos priešą, galvoja, kokioje vietoje atsidurs Lietuva, atėjus laikui vėl nepriklausomam gyvenimui. Samprotauja: "Ar neatėjo laikas Lietuvai ir politinėje srityje prisijungti sintezės idėjai: sukurti Baltijos federalinę valstybę, kuri ne tik tarnautų Rytų ir Vakarų milžinų išskyrimui, bet dar svarbiau, ant dviejų pasaulių sukurtų lopšį net naujos civilizacijos, kuri, surinkusi gražiausius Rytų ir Vakarų kultūrų perlus, apvaisintų juos evangelinėmis dulkėmis ir atskleistų tiek Rytams, tiek Vakarams kaip krikščioniškojo šikūnijosio humanizmo pradžią". (21-22 psl.).

Čia, be abejo, tebėra jo pradinė mintis, reikalinga didelio pagrūdinimo, vystymo, auginimo ir "į žmones paleidimo". Man buvo nemalonu patirti, kad per paskutinį Vilko atstovų suvažiavimą Alg. J. Kasulaitis buvo paleidęs skaldančią mintį Lietuvos žemėlapiu parengimo klausimu. Betgi išsiaiškinome, manau, ateityje sutarsime lietuviams reikalingo Lietuvos žemėlapiu reikalui, kas turi kur kas didesnę prasmę ir mintį, ne vien išbraižytos linijos. Gerai supratę teisingą Lietuvos žemėlapi, įtikinę ir gavę jo parėmimą latviuose ir estuose bei kituose mūsų bičiuliuose, aiškiau, tvirtiau galėsime kalbėti ir apie Baltijos federaciją.

Algirdas Gustaitis

• **Bostono lietuvių jaunimas** kviečia visus į Velykų stovyklą balandžio 11 d., 7:30 v. v. Bostono Lietuvių Piliečių Klubu salėje. Bus tradiciniai šokiai, pavakariai, laužas.

• **LB Centro Valdybos** pakviesti valdybos bendradarbiais sutiko būti šie asmenys: Kazimieras Čikotas — talkininku informacijoje, Rima ir Gabrielius Mironai — JAV 200 metų Nepriklausomybės Jubilėjaus pasiruošimų stebėtojai.

• **Sofija Lukauskaitė-Jasaitienė** kovo 29 d. atšventė 70 metų amžiaus sukaktį. Ji baigusi Berlyne agronomiją 1923 m. Agronomijos specialybę gilinę Danijoje ir savo žinias naudojo Lietuvos gerovei kelti. S. Jasaitienė yra dr. Domo Jasaičio žmona ir jie abu savo didelę gyvenimo dalį skyrė ir tebeskiria ak-

tyviajai lietuvių veiklai, nepriklausomos Lietuvos atstatymui ir dabar jos išlaisvinimui.

KONKURAS PARAŠYTI MIŠIOMS

"Muzikos žinių" žurnalas skelbia mišioms parašyti konkursą: a) bendrosioms — kasdieninėms ir b) gedulingoms mišioms. Kiekvienoms premijuotoms mišioms skiriama po 300 dol. premijos. Kiekvienas konkurso dalyvis gali rašyti abejus mišias ir laimėti abi premijas.

Mišios turi būti parašytos pagal naują liturgiją, lietuviškam tekste, dviem balsam (pritaikintu giedojimu vienam balsui), c-1 — e-2 apimtyje, nesudėtingos formos, su vargonų palyda.

Konkurso komisijai prisiųstos mišios turi būti parašytos slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant atskiro užklijuoto pridėdama voko, kuriame įdedamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu.

Konkursui parašytos mišios turi būti atsiųstos "Muzikos žinių" adresu — 209 Clark Pl., Elizabeth, N. J. 07206, iki š. m. rugsėjo mėn. 8 d.

Premijuotos mišios lieka "Muzikos žinių" nuosavybe. Konkurso mecenatai — KLEMENSAS ir ONA BAGDONAVICIAI.

DRIVERS

For car Hauling. Experience preferred. Possibility of training for others. Driving licenses record must contain no suspension or revocations. Past employment references must be average or above in rating. Permanent assignment will place you on local Michigan and shorts delivery points. E. & L. TRANSPORT CO. 14201 Prospect, Dearborn, Mich.

SHELL OIL COMPANY

Has an excellent business opportunity for the right man. Proven high gallonage stations in Detroit & Suburbs. With excellent profit potential. For information call Mr. Zolman, Mr. Webber (313) 444-5000 days. Nights — Mr. Webber—313-455-1638 Mr. Zolman—313-293-5034

F E M A L E

PHYSICAL THERAPIST — Must be licensed in Ohio for position with large Home Health Agency. Experience desirable, recent graduate will be considered. Excellent working conditions; good fringe benefits including four weeks vacation. Salary negotiable. Contact Visiting Nurse Service of Summit County, 1659 W. Market Street, Akron, Ohio 44313. (26-32)

P A D Ė K A

Mano brangiam vyrui ir tėvui
A. A.

ALFUI LATVĖNUI

mirus, nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie taip nuoširdžiai pagerbė velionį ir užjautė mus mūsų gyvenimo skaudžiose valandose. Mūsų begalinė padėka — visiems už gausias šv. Mišioms aukas, pasiūstas gėles ir pareiškusiems mums užuojautą žodžiu, laiškais ir spaudoje.

Širdingai dėkojame dvasiškiams: Klebonui Prel. Jonui A. Kučingiui, Kun. Dr. Algirdui Olšauskui, ir Kun. Romui Kasponiui, ir vargonininkui B. Budriūnui už suteiktus velioniui patarnavimus palydintį į amžino poilsio vietą.

Nuoširdžiausia padėka už pasakytas atsisveikinimo kalbas: S. J. Paltui, B. Railai, Dr. J. Jurkūnui, Dr. Pamataičiui ir Susivienijimo atstovui.

Nuoširdžiausiai dėkojame mūsų mieliems prieteliams taip daug įvairiais būdais mums pagelbėjusiems ir velionies karsto nešėjams: V. Aleksandriūnui, Dr. J. Jurkūnui, S. J. Paltui, Dr. P. Pamataičiui, Br. Railai ir K. Statkui.

Žmona Ona ir sūnus Romualdas

Gilaus liūdesio ir kraštutinio nusiminimo valandoje

A. A.

ANTANUI JONAIČIUI

pasitraukus iš gyvųjų tarpo, Jo mielai gyvenimo draugei IZUTEI-IZABELEI, dukrai RIMUTEI RIMGAILEI ir Velionio mylimoms anūkėlėms AUDRUTEI ir RŪTELEI, svainei MEGAI BARNIŠKAITEI ir visai liūdinčiai giminei reiškia nuoširdžiausią užuojautą kartu liūdėdama

Antano Nasvyčio šeima

A. A.

ANTANUI JONAIČIUI

mirus, jo žmonai, dukrai ir artimiesiems liūdesio valandoje nuoširdžią užuojautą reiškia

Teresė ir Jonas
Mildažiai

Mielam studijų dienų draugui
A + A

VYTAUTUI KARALIUI

amžinan gyveniman iškeliavus, liūdinčią žmoną IRENĄ ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė

Irena ir Petras Vebra

IŠĖJO ANTROJI LAIDA

JURGIS GLIAUDA

My dear comrade I will
up down of russians
ship and go with you
together. If is a pos-
sible please give my
signal. I keep a
sharp lookout = Simas

SIMAS

Kviečiame įsigyti naują Jurgio Gliaudos knygą apie Simą Kudirką — SIMAS, kurią išleido Vilties leidykla.

Kaina 3 dol.

IŠĖJO ANTROJI LAIDA

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man

..... egz. SIMAS \$.....

Mano adresas

.....